

Rapport

efter kvalitetsgranskning av
Rätten till utbildning i Halmstads kommun

Innehåll

Inledning

Bakgrundsuppgifter om Halmstads kommun

Resultat

Syfte och frågeställningar

Metod och material

Referenslista

Inledning

Skolinspektionen genomför under läsåret 2012–2013 en kvalitetsgranskning av *Rätten till utbildning - Grundskolans arbete för att främja närvaro och motverka frånvaro så att elever fullgör sin utbildning*. Granskningen omfattar grundskolans årskurser 6–9. Det övergripande syftet med granskningen är att bidra till att skolor och huvudmän i större utsträckning vidtar ändamålsenliga åtgärder för att elever ska fullfölja sin utbildning och därmed att barns rätt till utbildning bättre tillgodoses. Granskningen i Halmstads kommun ingår i detta projekt.

Halmstads kommun besöktes den 28 och 29 november 2012. Ansvariga inspektörer har undervisningsråd Lennart Hansson och utredare Marita Bruzell-
Nilsson varit. I denna rapport redovisar inspektörerna sina iakttagelser, analyser och bedömningar. Förutom en redogörelse av kvalitetsgranskningens resultat ges även en kort beskrivning av granskningens syfte, frågeställningar och genomförande.

Kvalitetsgranskningen av rätten till utbildning omfattar cirka 20 skolor och huvudmän.

När kvalitetsgranskningen är avslutad i sin helhet redovisas de samlade resultaten i en övergripande kvalitetsgranskningsrapport. För de skolor och huvudmän som ingått i granskningen ger rapporten en referensram och en möjlighet till jämförelse med förhållanden på andra skolor och huvudmän. Det enskilda beslutet kan därmed sättas in i ett större sammanhang.

Bakgrundsuppgifter om Halmstads kommun

Halmstad är Sveriges 18:e största kommun med cirka 92 000 invånare. Halmstads kommun har 13 förvaltningar och åtta kommunala bolag som arbetar inom olika ämnesområden. Varje förvaltning och bolag styrs av en nämnd eller

styrelse som utses av kommunfullmäktige. Barn- och ungdomsnämnden arbetar med cirka 13 500 barns och elevers lärande och utveckling. Barn- och ungdomsförvaltningen är kommunens största förvaltning med 2 350 anställda. Nämnden ansvarar för förskolan, grundskolan, skolbarnsomsorgen, kulturskolan, särskolan, KomTek och stödresurscentrumet Kärnhuset. Kommunen är indelad i tre geografiska skolområden, Norr, Centrum och Söder. Varje skolområde leds av en skolområdeschef som har i uppdrag att leda och stödja rektorerna i deras arbete. I skolområdena finns också verksamhetsutvecklingskonsulter och utvecklingspedagoger som stöd i verksamheternas utvecklingsarbete. I varje skolområde finns även ett skolkontor som ansvarar för det operativa administrativa arbetet. Förvaltningskontoret och skolkontoren har till uppgift att avlasta rektorerna bland annat med frågor som rör ekonomi och personal, samt vara stöd i rektorsuppdraget och det pedagogiska utvecklingsarbetet. Kommunen har 35 grundskolor i kommunal regi och fyra fristående skolor. Av de kommunala skolorna är det 12 skolor där undervisning bedrivs i årskurserna 6 till 9. På de flesta av dessa skolor finns två rektorer, som ansvarar för olika skolenheter inom skolan.

Kommunens centrala elevhälsa benämns Resurscentrum Kärnhuset. Kärnhuset är ett resurscentrum för föräldrar och personal med barn/ungdomar mellan 1-16 år i behov av särskilt stöd. Resurserna ska vid behov stödja kommunens verksamheter samt fristående förskolor och grundskolor i Halmstads kommun. Samarbete ska också ske med andra förvaltningar, landstinget, andra kommuner och högskolan. Resurserna som erbjuds är bland annat råd, stöd och service inom: teknik, IT, läromedel, specialpedagoger med olika inriktning, miljö, hälsa men även undervisning i modersmål, svenska som andraspråk, undervisning på sjukhus samt skolenheter med specialinriktning. I Kärnhuset arbetar specialpedagoger, logoped, skolläkare och psykologer. Psykologerna arbetar med konsultation och handledning till rektorer och pedagoger samt ansvarar för utredningar inför beslut om mottagning i särskolan.

Kommunen har sedan hösten 2010 ett gemensamt webbaserat system för frånvarorapportering (Skola24) Skolpliktsbevakning är en del av förvaltningens internkontroll.

Barn- och ungdomsförvaltningen har utarbetat ett styr- och stöddokument för Halmstads skolor benämnt "Rutin för hantering av skolplikt, frånvaro, befrielse, ledighet och avstängning". Materialet är tänkt att bidra till likvärdighet i hanteringen oavsett i vilken av kommunens grundskolor eller grundsärskolor som eleven går i.

Halmstads kommun har även ingått ett länsövergripande avtal med fem andra kommuner i Halland samt Region Halland och Landstinget Halland med målsättningen att barn och ungdomar bland annat ska få psykologiska insatser och pedagogiskt stöd.

Resultat

Att främja närvaro

*Skollagen*¹ anger att utbildningen ska utformas på ett sådant sätt att alla elever tillförsäkras en skolmiljö som präglas av trygghet och studiero. För eleverna ska det finnas personal inom elevhälsan som arbetar förebyggande och hälsofrämjande och stödjer elevernas utveckling mot målen. Enligt *Skolverkets allmänna råd*² innebär främjande insatser att skolan arbetar övergripande och förebyggande för att öka elevernas närvaro och minimera frånvaro i utbildningen. *Forskning och beprövad erfarenhet*³ pekar på att elevernas arbetsmiljö har betydelse för att motverka att frånvaro uppstår. För barn och ungdomar som lever i utsatta situationer är skolans arbete för att främja närvaro av stor betydelse.

Inom bedömningsområdet granskas huvudmannens stöd till skolorna i det främjande arbetet. Granskningen omfattar även förekomsten av samarbete mellan myndigheter och verksamheter gällande det främjande arbetet.

Huvudmannens främjande och förebyggande arbete

Huvudmannen ger på flera sätt rektorerna stöd i arbetet med att skapa rutiner för att främja närvaron i den obligatoriska skolan. Barn- och ungdomsförvaltningen har tagit fram ett flertal styr- och stödmaterial som implementerats i verksamheterna. Bland annat kan nämnas "Stödmaterial för åtgärdsprogram" och "Rutin för åtgärdsprogram" samt "Stödmaterial för arbete med trygghet och studiero".

Barn- och ungdomsnämnden har formulerat nitton verksamhetsmål för 2012-2014. Ett av målen är att barn i behov av stöd tidigt, redan i förskoleåldern, ska få samordnade insatser. Ett annat mål är att det ska finnas fungerande samråd och samarbete mellan skola och vårdnadshavare på varje förskola och skola.

Ett annat stödmaterial för skolorna, som dock ännu inte är implementerat, är "Rutin för hantering av skolplikt, frånvaro, befrielse, ledighet och avstängning". I detta anges att all frånvarorapportering sedan hösten 2011 ska ske i det webbaserade systemet Skola24 för samtliga kommunala skolor i Halmstads kommun. Lärarna ska föra in frånvaron på sina elever via webben. Statistik kan tas fram ur systemet för att huvudmannen ska kunna få en samlad bild av elevernas frånvaro. Skolpliktsbevakningen är en del av förvaltningens internkontroll.

¹ Skollag (2010:800)

² Skolverket (2012). *Skolverkets allmänna råd. Arbetet med att främja närvaro och att uppmärksamma, utreda och åtgärda frånvaro i skolan.*

³ Se referenslista

I förvaltningens dokument hänvisas vid ett flertal tillfällen till Skolverkets allmänna råd i arbetet med att främja närvaro och att uppmärksamma, utreda och åtgärda frånvaro i skolan. I beslut efter riktad tillsyn den 9 mars 2011 inom området skolpliktsbevakning i Halmstads kommun, riktade Skolinspektionen kritik mot Halmstads kommun för att kommunen saknade kunskap om den totala frånvarosituationen i kommunens grund- och särskolor och därmed saknade underlag för att se till att skolpliktiga elever fullgör sin skolgång. Någon återrapportering av frånvarosituationen vid kommunens skolor skedde inte heller till förvaltning eller nämnd. Av denna granskning framgår att situationen har förbättrats men alla lärare i kommunen rapporterar inte in frånvaron i skola 24, utan fortfarande finns det skolor som har alternativa system för frånvarorapportering. Förvaltningen uppger att en av förklaringarna kan vara bristen på datorer på en del skolor, men detta kommer att åtgärdas under nästkommande år.

Halmstads kommun har, vilket tidigare nämnts, ingått ett länsövergripande avtal med fem andra kommuner i Halland samt Region Halland och Landstinget Halland med målsättningen att barn och ungdomar bland annat ska få psykologiska insatser och pedagogiskt stöd. I avtalet anges att det i respektive kommun ska finnas en samordningsgrupp med verksamhetsansvariga chefer från kommunen och landstinget som gemensamt ansvarar för de samordnande insatserna. I avtalet beskrivs ansvarsfördelningen mellan medicinska insatser, sociala insatser och barn- och elevhälsoinsatser. Skolan har ansvar för barn- och elevhälsoinsatserna. I detta ansvar ingår att kartlägga behov av, besluta om, tillhandahålla, följa upp och samordna insatserna. Skolan ska tillhandahålla specialpedagogisk, psykologisk, skolsocial, medicinsk och omvårdande kompetens till stöd för arbetslagen i förskoleklass, grundskola, särskola och gymnasium.

Region Halland och Hallands kommuner har utarbetat ett dokument som redogör för hur samverkan sker mellan elevhälsan, socialtjänsten och hälso- och sjukvården. Barn- och ungdomsnämndens och socialnämndens presidier och förvaltningsledningar har haft träffar för att underlätta samverkan. Barn- och ungdomsnämnden har ett gemensamt mål med socialnämnden kring tidiga insatser. Intervjuerna med förvaltning och representanter för Barn- och ungdomsnämnden visar att kommunikationen mellan förvaltningarna har blivit bättre.

Kommunens centrala elevhälsa benämns Resurscentrum Kärnhuset. Kärnhuset är ett resurscentrum för föräldrar och personal med barn/ungdomar mellan 1-20 år i behov av särskilt stöd. Resurserna ska vid behov stödja kommunens

verksamheter samt fristående förskolor och grundskolor i Halmstads kommun. Samarbete ska också ske med andra förvaltningar, landstinget, andra kommuner och högskolan. Resurserna som erbjuds är bland annat råd, stöd och service inom: teknik, IT, läromedel, specialpedagoger med olika inriktning, miljö, hälsa men även undervisning i modersmål, svenska som andraspråk, undervisning på sjukhus samt skolenheter med specialinriktning. I Kärnhuset arbetar specialpedagoger, logopeder, skolläkare och psykologer. Psykologerna arbetar med konsultation och handledning till rektorer och pedagoger samt ansvarar för utredningar inför beslut om mottagning i särskolan. I Halmstads kommun finns kuratorer på de 12 grundskolor som bedriver undervisning för årskurserna 6 till 9. Övriga 23 grundskolor har tillgång till kuratorer även om det inte finns kuratorer som fysiskt är placerade på dessa skolor. I kommunens grundskolor finns inte några psykologer placerade. Barn- och ungdomsförvaltningens tillgång till psykologer utgörs endast av de fem psykologer som är kopplade till den centrala elevhälsan Kärnhuset vilka enbart arbetar med utredningar samt ger konsultativt stöd i form av handledning till rektorer och lärare.

Kommunstyrelsen har inrättat Trygga Halmstad. Trygga Halmstad ska arbeta förebyggande i samverkan för att barn och ungdomar ska växa upp under goda och trygga förhållanden utan alkohol, droger och kriminalitet. I Trygga Halmstad samverkar stadskontoret, kulturförvaltningen, socialförvaltningen, utbildningsförvaltningen, barn- och ungdomsförvaltningen och polisen. Arbetet sker i nära samarbete med bland annat föreningslivet och näringslivet.

Skolinspektionen bedömer

Huvudmannen ger på flera sätt rektorerna stöd i arbetet med att skapa rutiner för att främja närvaron i den obligatoriska skolan. Barn- och ungdomsförvaltningen har tagit fram ett flertal styr- och stödmaterial som implementerats i verksamheterna. Den centrala elevhälsan har en tydlig och utvecklad roll i arbetet med att motverka frånvaro. Även samverkan med andra samhällsfunktioner och extern kompetens, exempelvis barn- och ungdomspsykiatri och socialtjänsten fungerar överlag väl.

Att uppmärksamma, utreda och åtgärda frånvaro

*Skollagen*⁴ anger att kommunen ska se till att eleverna i dess grundskola fullgör sin skolgång. Huvudmannen ansvarar ytterst för att orsaken till elevens frånvaro utreds

⁴ Skollag (2010:800)

samt att åtgärder sätts in. Enligt *Skolverkets allmänna råd*⁵ bör huvudmannen ha en samlad bild av elevernas frånvaro. *Forskning och beprövad erfarenhet*⁶ pekar på att en elevs frånvaro kan bero på faktorer som är kopplade såväl till skolan som utanför skolan. För att kunna utreda och hitta fungerande lösningar för elever med hög frånvaro och komplex problematik måste det finnas en organisation för samverkan mellan skola, socialtjänst och barn- och ungdomspsykiatri.

Inom bedömningsområdet granskas huvudmannens ansvar för att ändamålsenliga åtgärder vidtas för elever med hög frånvaro samt att resultatet av insatta åtgärder följs upp. Vidare granskas hur huvudmannen bistår skolorna i komplicerade elevärenden och om det finns ett fungerande samarbete mellan myndigheter och verksamheter.

Huvudmannens utredande och åtgärdande arbete

Barn- och utbildningsförvaltningen har i sitt styr- och stödmaterial till grundskolorna i Halmstads kommun "Rutin för hantering av skolplikt, frånvaro, befrielse, ledighet och avstängning" angett vilka rutiner som gäller avseende den förvaltningsgemensamma skolpliktsbevakningen. Elevregistret i det skoladministrativa systemet Extens innehåller uppgifter om elever som har aktiv skolgång i de kommunala skolorna, de fristående skolorna samt skolgång i annan kommun. Jämförelser görs mellan skolpliktiga årskullar och aktiva elever i elevregistret varje vecka av systemadministratören. Rutiner finns även angivna avseende skolpliktsbevakning i de fristående skolorna samt för elever som är placerade i HVB-hem och för elever som är inlagda på BUP och får sin utbildning på BUP-skolan.

I dokumentet anges också en rad uppgifter som elevhandläggaren månatligen ansvarar för. Vid långvarig frånvaro eller avvikelse görs hembesök och andra berörda myndigheter meddelas. I rutinerna finns också angett definitioner för begreppen giltig respektive ogiltig frånvaro. Som nämnts tidigare anges också hur frånvarorapporteringen ska ske.

Elever som är folkbokförda i Halmstads kommun men som inte fullgör sin skolplikt redovisas till Barn- och ungdomsnämnden genom kommunens årliga internkontroll, vilken är en del av huvudmannens kvalitetsarbete. I internkontrollen som redovisades år 2012 och som avsåg år 2011, redovisades 25 elever sammanlagt i kommunen.

⁵ Skolverket (2012). *Skolverkets allmänna råd. Arbetet med att främja närvaro och att uppmärksamma, utreda och åtgärda frånvaro i skolan.*

⁶ Se referenslista

Skolpliktsbevakningen är av Barn- och ungdomsnämnden i Halmstads kommun delegerad till rektorerna enligt delegationsplanen. Registrering av frånvaro, giltig som ogiltig, ska ske dagligen genom det digitala frånvarorapporteringssystemet "Skola 24". Det finns skolor som ännu inte börjat att använda sig av detta system utan i stället sköter registreringen manuellt. Granskningen visar att huvudmannen saknar en samlad bild av frånvarosituationen i grundskolorna.

Om en skolpliktig elev inte fullgör sin skolgång och detta beror på att elevens vårdnadshavare inte gjort vad denne är skyldig att göra ska rektor meddela förvaltningschefen. Förvaltningschefen skickar i sin tur ett brev till vårdnadshavaren och upplyser om deras skyldigheter att se till att deras barn fullgör sin skolplikt samt informerar om nämndens möjlighet att vid vite förelägga dem att fullgöra sina skyldigheter.

Elevhälsan/skolhälsovården har efter bedömning eller utredning av elev, i samarbete med skolans pedagogiska personal ett uppdrag att konsultera barn- och ungdomspsykiatri, barn- och ungdomsmedicin eller barn- och ungdomsneurologi om planerade åtgärder inte får eftersträvat resultat.

Skolinspektionen bedömer

Huvudmannen bistår skolorna i komplicerade elevärenden. Huvudmannen har ett fungerande samarbete med andra myndigheter och även mellan elevhälsan, socialtjänsten och hälso- och sjukvården är samverkan överlag god.

Huvudmannen har en tydlig organisation för samverkan, med en tydlig ansvarsfördelning inom elevhälsan.

Att följa upp kvaliteten i arbetet med att främja närvaro och åtgärda frånvaro

*Skollagen*⁷ anger att huvudmannen systematiskt och kontinuerligt ska planera, följa upp och utveckla utbildningen med inriktningen mot de mål som finns för utbildningen. Vidare ska huvudmannen vidta nödvändiga åtgärder om det finns brister i verksamheten. Hemkommunen ska även se till att skolpliktiga barn som inte går i dess grundskola får utbildning. Enligt *Skolverkets allmänna råd*⁸ bör analyser av skolornas arbete med frånvaro utgöra underlag för huvudmannens kvalitetsarbete. *Forskning och beprö-*

⁷ Skollag (2010:800)

⁸ Skolverket (2012). *Skolverkets allmänna råd. Arbetet med att främja närvaro och att uppmärksamma, utreda och åtgärda frånvaro i skolan.*

*vad erfarenhet*⁹ pekar på att ett systematiskt arbete med insamling av frånvarostatistik, analys och åtgärder för tidig upptäckt av elevers frånvaro har betydelse för att öka närvaron. Vidare visar forskning och beprövad erfarenhet på vikten av samverkan mellan aktörer på kommunal central nivå samt mellan myndigheter och verksamheter.

Inom bedömningsområdet granskas huvudmannens kvalitetsarbete med fokus på att främja närvaro och åtgärda frånvaro. Granskningen omfattar huvudmannens uppföljning av skolornas frånvaro, analyser och utvecklingsbehov.

Inom bedömningsområdet granskas hemkommunens ansvar för att elever i fristående skolor deltar i undervisningen och att det för dessa elever finns en organisation för samverkan med andra myndigheter och verksamheter.

Kommunens/Huvudmannens kvalitetsarbete

*Skollagen*¹⁰ anger att huvudmannen systematiskt och kontinuerligt ska planera, följa upp och utveckla utbildningen med inriktningen mot de mål som finns för utbildningen. Vidare ska huvudmannen se till att vidta nödvändiga åtgärder om det finns brister i verksamheten. Huvudmannen ska snarast lämna uppgift om när en skolpliktig elev utan giltig orsak är frånvarande i betydande utsträckning från obligatoriska inslag till hemkommunen. Enligt *Skolverkets allmänna råd*¹¹ bör analyser av skolornas arbete med frånvaro utgöra underlag för huvudmannens kvalitetsarbete. *Forskning och beprövad erfarenhet*¹² pekar på att ett systematiskt arbete med insamling av frånvarostatistik, analys och åtgärder för tidig upptäckt av elevers frånvaro har betydelse för att öka närvaron. Vidare framkommer vikten av samverkan mellan aktörer på kommunal central nivå samt mellan myndigheter.

Inom bedömningsområdet granskas huvudmannens kvalitetsarbete med fokus på att främja närvaro och åtgärda frånvaro. Granskningen omfattar huvudmannens uppföljning av skolornas frånvaro, analyser och utvecklingsbehov.

Huvudmannens kvalitetsarbete

Att följa upp elevers frånvaro i grundskolorna har hittills ingått som en del av kommunens årliga internkontroll, vilken är en del av huvudmannens systematiska kvalitetsarbete. Uppföljningsuppdraget i kommunen är fokuserat på vissa

⁹ Se referenslista

¹⁰ Skollag (2010:800) 4 kap.3§4 kap.7§ skollagen

¹¹ Skolverket (2012). *Skolverkets allmänna råd. Arbetet med att främja närvaro och att uppmärksamma, utreda och åtgärda frånvaro i skolan.*

¹² Se referenslista

områden såsom språklig utveckling i förskolorna och fritidshemsutvecklingen. En central del av kommunens kvalitetsarbete är också att analysera variationen mellan skolornas måluppfyllelse. Under åren 2008 – 2011 har Barn- och ungdomsförvaltningen genomfört en mängd uppföljningar kring mål och resultat inom verksamheten, kallat uppföljningsuppdraget, som resulterat i ett antal rapporter. Skolinspektionen bedömde i sin regelbundna tillsyn år 2011 att Barn – och ungdomsnämnden har ett i många delar väl utvecklat kvalitetsarbete som består av kontinuerlig uppföljning av både nationella och kommunala mål, vilket borde ge goda förutsättningar för att även en tydligare uppföljning av elevers frånvaro ingår i det systematiska kvalitetsarbetet.

Situationen avseende frånvarorapportering har förbättrats men fortfarande finns det skolor som har alternativa system för frånvarorapportering. Granskningen visar också att någon djupare analys av frånvarosituationen i kommunens grundskolor inte gjorts.

Skolinspektionen bedömer

Analys av skolornas arbete med frånvaro bör utgöra underlag för huvudmannens kvalitetsarbete. Ett systematiskt arbete med insamling av frånvarostatistik, analys och åtgärder för tidig upptäckt av elevers frånvaro har betydelse för att öka närvaron.

Huvudmannen behöver utveckla sitt systematiska kvalitetsarbete så att det i större utsträckning även omfattar arbetet med att kontinuerligt följa upp elevers närvaro och motverka frånvaro i skolorna. Kommunen behöver få en samlad bild av frånvaron i kommunens grundskolor och därigenom skaffa sig ett gott underlag för analys av situationen.

Syfte och frågeställningar

Det övergripande syftet med granskningen är att bidra till att skolor och huvudmän i större utsträckning vidtar ändamålsenliga åtgärder för att elever ska fullfölja sin utbildning och därmed att barns rätt till utbildning bättre tillgodoses. Därtill kan granskningen bidra till att tydliggöra olika kvaliteter i arbetet med att elever ska fullfölja sin utbildning. För de huvudmän och skolor som granskas förväntas granskningen mer omedelbart leda till att:

- Huvudmannen uppmärksammas på det ansvar den har för att säkerställa alla elevers rätt till utbildning.

- Skolans arbete med att främja närvaro och åtgärda frånvaro förbättras.

Granskningen omfattar grundskolans årskurser 6–9 och utgår från följande frågeställning:

Genomförs utredningar och vidtas tidiga åtgärder av sådan kvalitet att eleverna kan genomföra sin utbildning?

Fokus i granskningen är huvudmannens och skolans främjande, utredande och åtgärdande arbete.

Metod och material

För att få en så god bild som möjligt av hur skolan arbetar med granskningens frågeställningar har intervjuer genomförts på såväl skol- som huvudmannanivå. Då projektets frågeställningar innebär att komplexa frågor ska besvaras har intervjuer valts som central informationskälla. Utöver intervjuer har granskningen utgått från dokument.

Intervjuer har genomförts med företrädare för kommunen, huvudmän för fristående skolor, rektorer, elevhälsopersonal, lärare och elever. Intervjuer med elever har huvudsakligen gett information om skolans främjande och förebyggande arbete. Övriga intervjuer har utöver dessa områden gett information om skolans utredande och åtgärdande arbete samt kvalitetsarbetet.

Inför granskningsbesöken har dokument samlats in från både skolor och huvudmän. Insamlade dokument, bl.a. åtgärdsprogram samt kommunens och skolornas redogörelser för arbetet med elever med hög frånvaro, har gett information till granskningen. Dokumenten har även utgjort underlag för fördjupande frågor vid intervjuerna.

Referenslista

Urval av centrala referenser

Fostvedt U, Nilsson Å och Pettersson A. (2011). *Gr Dropouts, kartläggningsrapport* http://grdropouts.se/sites/default/files/kartlaggningsrapport_DO.pdf

Jönsson, Annelis (1990). *Skolk – en forskningsresumé*. Skolöverstyrelsen. Metarapport nummer 1.

Skolinspektionen (2009). *Varannan i mål*. Rapport 2009:1.

Skolinspektionen (2011). *Skolpliktsbevakning 40–2010:268*.

Skollagen (2012:800). 2 kap. Huvudmän och ansvarsfördelning, 3 kap. Barns och elevers utveckling mot målen, 4 kap. Kvalitet och inflytande, 5 kap. Trygghet och studiero 7 kap. Skolplikt och rätt till utbildning.

Skolverket (2012). *Skolverkets allmänna råd. Arbetet med att främja närvaro och att uppmärksamma, utreda och åtgärda frånvaro i skolan*.

Skolverket (2008). *Rätten till utbildning. Om elever som inte går i skolan*. Rapport 309.

Skolverket (2010). *Skolfrånvaro och vägen tillbaka. Långvarig ogiltig frånvaro i grundskolan ur elevens, skolans och förvaltningens perspektiv*. Rapport 341.

Statens offentliga utredningar 2010:64 (2010). *Se de tidiga tecknen – forskare reflekterar över sju berättelser från förskola och skola*. Delbetänkande av Utredningen om översyn av skolans arbete med utsatta barn.

Sveriges kommuner och landsting (2012). *Barnen i fokus. Exempel på förutsättningar för ett framgångsrikt stöd till barn och unga*.

Rapport

efter kvalitetsgranskning av
Rätten till utbildning i Hallägraskolan i Halmstads
kommun

Innehåll

Inledning
Bakgrundsuppgifter om Hallägraskolan
Resultat
Syfte och frågeställningar
Metod och material
Referenslista

Inledning

Skolinspektionen genomför under läsåret 2012–2013 en kvalitetsgranskning av *Rätten till utbildning - Grundskolans arbete för att främja närvaro och motverka frånvaro så att elever fullgör sin utbildning*. Granskningen omfattar grundskolans årskurser 6–9. Det övergripande syftet med granskningen är att bidra till att skolor och huvudmän i större utsträckning vidtar ändamålsenliga åtgärder för att elever ska fullfölja sin utbildning och därmed att barns rätt till utbildning bättre tillgodoses. Granskningen vid Hallägraskolan i Halmstads kommun ingår i detta projekt.

Hallägraskolan besöktes den 27 och 28 november 2012. Ansvariga inspektörer har undervisningsråd Lennart Hansson och utredare Marita Bruzell-Nilsson varit. I denna rapport redovisar inspektörerna sina iakttagelser, analyser och bedömningar. Förutom en redogörelse av kvalitetsgranskningens resultat ges även en kort beskrivning av granskningens syfte, frågeställningar och genomförande.

Kvalitetsgranskningen av rätten till utbildning omfattar cirka 20 skolor och huvudmän.

När kvalitetsgranskningen är avslutad i sin helhet redovisas de samlade resultaten i en övergripande kvalitetsgranskningsrapport. För de skolor och huvudmän som ingått i granskningen ger rapporten en referensram och en möjlighet till jämförelse med förhållanden på andra skolor och huvudmän. Det enskilda beslutet kan därmed sättas in i ett större sammanhang.

Bakgrundsuppgifter om Hallägraskolan

Hallägraskolan ligger i Halmstads kommun och tillhör skolområde Norr. Skolan omfattar årskurserna 6–9 med 380 elever. Eleverna kommer i huvudsak från

tre F-5-skolor i området. Eleverna bor främst i Söndrum och Tylösand med omnejd.

Skolans arbete är organiserat i fem arbetslag, varav ett speciallärarlag. På skolan finns också en samverkansgrupp för elever "inom autismspektrat".

Skolan har två rektorer som har elev- och personalansvar för vardera två arbetslag. Den ena rektorn ansvarar också för speciallärlärlaget.

Nuvarande Hallägraskolan började användas 1967. Just nu är verksamheten förlagd till provisoriska lokaler eftersom en helt ny skola byggs och skall tas i bruk hösten 2013. I samband med detta kommer skolan att byta namn till Söndrumsskolan. Vårterminen 2011 startades på skolan ett IT-projekt som kallas 1-1. Detta innebär att varje elev i årskurs 7, 8 och 9 disponerar en egen surfplatta. När nya Söndrumsskolan tas i bruk har skolan förhoppningar om att eleverna i alla årskurser ska ha egna surfplattor. I skolans elevhälsa ingår skolvårdinna, kurator och skolsköterska samt studie- och yrkesvägledare. På skolan finns en specialpedagog som arbetar i samverkansgruppen, samt ytterligare en lärare som ansvarar för skolans specialpedagogiska insatser.

Hallägraskolan, likväl som övriga skolor i kommunen, har stöd av kommunens centrala elevhälsa, kallad Resurscentrum Kärnhuset. Förutom psykologer består den centrala elevhälsan även av skolläkare, logopedier och specialpedagoger. Resurserna som erbjuds är bland annat råd, stöd och service inom teknik, IT och läromedel.

Hallägraskolan har relativt få elever som har hög ogiltig frånvaro. Det fåtal elever som har en problematisk skolfrånvaro går i årskurs 8 eller 9. På skolan har utarbetats en handlingsplan som anger skolans riktlinjer vid elevers skolfrånvaro. Områdeschefen i skolområde Norr informeras om någon elev har långvarig frånvaro.

Barn- och ungdomsförvaltningen i Halmstads kommun har utarbetat "Rutin för hantering av skolplikt, frånvaro, befrielse, ledighet och avstängning". Detta dokument beskriver vilka rutiner som ska gälla för alla skolor inom förvaltningen. Skolpliktsbevakningen är en del av förvaltningens internkontroll.

Resultat

Att främja närvaro

*Skollagen*¹ anger att utbildningen ska utformas på ett sådant sätt att alla elever tillförsäkras en skolmiljö som präglas av trygghet och studiero. För eleverna ska det finnas personal inom elevhälsan som arbetar förebyggande och hälsofrämjande och stödjer elevernas utveckling mot målen. Enligt *Skolverkets allmänna råd*² innebär främjande insatser att skolan arbetar övergripande och förebyggande för att öka elevernas närvaro och minimera frånvaro i utbildningen. *Forskning och beprövad erfarenhet*³ pekar på att elevernas arbetsmiljö har betydelse för att motverka att frånvaro uppstår. För barn och ungdomar som lever i utsatta situationer är skolans arbete för att främja närvaro av stor betydelse.

Inom bedömningsområdet granskas skolans arbete med att organisationen, lärandemiljön samt den sociala och fysiska miljön ska stödja närvaro. Granskningen omfattar också elevernas delaktighet i arbetet. Vidare granskas elevhälsans förebyggande och hälsofrämjande arbete med att stödja elevernas närvaro.

Skolans främjande och förebyggande arbete

På Hallägraskolan genomförs ett antal åtgärder som bidrar till att främja närvaron och motverka elevers frånvaro. Exempelvis pågår ett omfattande pedagogiskt utvecklingsarbete inför planeringen av den nya skolan, som tas i bruk läsåret 2013-2014, bland annat i form av genomtänkta kompetensutvecklingsplaner för IKT-undervisningen. Skolan satsar på att utveckla elevernas digitala kompetens, att alla elever utrustas med en surfplatta är en del av denna satsning. I tillsynsrapporten från våren 2011 beskrevs att eleverna överlag kände trygghet på skolan, att eleverna kunde få hjälp om det behövdes och att eleverna gavs och tog ett stort ansvar för sitt lärande. Eleverna upplevde också att pedagogerna hade stor tillit till elevernas förmåga och höga förväntningar på dem. I denna granskning framkommer ingenting annat än att ovanstående beskrivning fortfarande är adekvat. Kunskapsmålen betonas tydligt i skolans verksamhet. År 2012 blev samtliga elever i årskurs 9 behöriga till nationellt program i gymnasieskolan och det genomsnittliga meritvärdet var det högsta av de kommunala skolorna i Halmstads kommun (227,4, genomsnittligt meritvärde i riket 211,4). Dessutom nådde 94,1 procent av eleverna kunskapskraven i alla ämnen (genomsnitt i riket 77,4). Skolan har en god lärandemiljö, med undervisning som överlag anpassas till den enskilda elevens behov och

¹ Skollag (2010:800)

² Skolverket (2012). *Skolverkets allmänna råd. Arbetet med att främja närvaro och att uppmärksamma, utreda och åtgärda frånvaro i skolan.*

³ Se referenslista

förutsättningar. Skolans fysiska arbetsmiljö är i nuläget inte optimal, eftersom verksamheten bedrivs i paviljonger i väntan på att den nya skolan ska bli färdigbyggd. Skolan har gjort anpassningar i schemat i förhållande till den nuvarande lokalsituationen. Intervjuade elever är nöjda med sina scheman och uppger att det är sällsynt med håltimmar. Inställda lektioner förekommer sällan. Inte heller är det vanligt med frekventa lärarbyten. Eleverna beskriver att det är trångt utanför klassrummen i paviljongerna och i matsalen men ser det inte som ett större problem utan accepterar att skolans lokaler är en tillfällig lösning i väntan på den nya skolan.

I ovan nämnda tillsynsbeslut identifierades brister avseende elevinflytandet och studieron på lektionerna. Det saknades en skolövergripande diskussion hur ett elevinflytande kan gynnas och rektorerna och lärarna hade inte i dialog med eleverna utarbetat strategier så att studieron på lektionerna blir bättre. Vid tiden för denna granskning har rektorerna tagit initiativ till att arbeta aktivt och kontinuerligt med frågan att förbättra studieron, bland annat genom att diskutera ledarskap, kommunikation och förhållningssätt. Skolan har även haft övergripande diskussioner om hur elevinflytandet kan stärkas. Resultatet av arbetet har blivit att studieron avsevärt förbättrats i klasserna, även om eleverna uppger att på vissa lektioner är ljudnivån högre än på andra. Eleverna uppger även att möjligheterna till elevinflytande fortfarande varierar mellan lärare och ämnen. Eleverna är involverade i skolans arbete mot diskriminering och kränkande behandling. Elevintervjuerna visar däremot att arbetet med att få eleverna engagerade i arbetet med att främja närvaro kan utvecklas. Eleverna uppger att det är sällan som diskussioner på klassråd och elevråd berör denna fråga.

Elever och lärare bedömer att kränkningar relativt sällan förekommer på skolan. Skolklimatet förefaller överlag gott och präglas av trygghet och goda relationer mellan elever och mellan elever och vuxna. Intervjuade elever upplever sig motiverade och överlag delaktiga.

Skolans skolvärdinna, kurator och skolsköterska är centrala personer i skolans elevhälsa och arbetar på olika sätt hälsofrämjande och deltar aktivt i arbetet med att främja närvaro och att motverka frånvaro. Någon psykolog finns inte placerad inom skolan eller skolområdet. I den centrala elevhälsan, Kärnhuset, finns fem psykologer som arbetar med handledning och konsultation till rektorer och lärare samt har ansvar för utredningar och bedömningar inför mottagning i särskolan. Skolpsykolog från Kärnhuset deltar endast på Hallägraskolans elevhälsoteammöte vid de tillfällen då skolan efterfrågar att psykolog skall närvara.

På frågan till eleverna vilken person de skulle kontaktat vid eventuella problem med närvaron varierar svaren, men påfallande många uppger elevhälsans personal. Lärarna och skolans elevhälsa har en nära samverkan med varandra och elevhälsans kunskaper tas tillvara i arbetet med att främja närvaro.

Som tidigare nämnts har skolan utarbetat en handlingsplan vid elevers skolfrånvaro. I denna tydliggörs vilket regelverk som ska gälla vid sen ankomst och ogiltig frånvaro. Lärarna uppger dock i intervjun att denna handlingsplan inte är ett levande dokument. Lärarna menar att de reagerar snabbare än vad som är anggett i handlingsplanen. Vissa lärare har sms-kontakt vid frånvaro. Elevhälsan blir inkopplad vid upprepad ströfrånvaro och där lärarna gör en bedömning att skolresultaten påverkas.

All frånvaro registreras av mentorn/klassläraren i det webbaserade frånvaroverktyget skola24.

Inför beslut om att bevilja längre ledighet, mer än tio dagar, gör rektorerna en samlad bedömning av elevens situation. Skolan har som grundpolicy att inte bevilja några ledigheter för semesterresa för en elev där skolan bedömer att det finns risk för eleven att inte nå kunskapskraven. Rektorerna uppger att man i Halmstads kommun har infört flexibelt sportlov för att tillmötesgå vårdnadshavares önskemål, men menar att denna åtgärd inte lett till färre ansökningar om ledigheter.

Skolinspektionen bedömer

Rektorer, lärare och elevhälsans personal arbetar systematiskt för att främja närvaron. Elever och vårdnadshavare informeras om bestämmelserna om skolplikten, skyldigheten att närvara och rätten till utbildning i grundskolan. Hallägraskolans arbetsmiljö stödjer elevernas närvaro i skolan och skolan bedriver ett aktivt arbete för att skapa en trygg miljö. Det finns god samverkan mellan elevhälsans personal och övriga personalgrupper. Elevhälsan utgör ett stöd i arbetet med att främja närvaron.

Det är angeläget att skolan reviderar sin handlingsplan avseende sen ankomst och olovlig frånvaro så att det blir ett tydligt redskap för lärarna att hantera sen ankomst, frånvaro och rutiner vid olovlig frånvaro på samma sätt. Det finns dock inget som tyder på att annat än att frånvarohanteringen fungerar. Skolan behöver också engagera eleverna mer i arbetet med att främja närvaron, exempelvis genom att diskutera och skapa ett gemensamt förhållningssätt till om sen ankomst ska betraktas som ogiltig frånvaro.

Att uppmärksamma, utreda och åtgärda frånvaro

*Skollagen*⁴ anger att rektorn ska se till att utreda orsaken till frånvaro för elever med hög frånvaro. Rektorn ska vidare vid behov sätta in åtgärder med utgångspunkt i den genomförda utredningen samt följa upp de åtgärder som vidtagits. Enligt *Skolverkets allmänna råd*⁵ syftar utredningen till att ge en bild av orsaken till frånvaron. Lärarna bör framför allt fokusera på skolrelaterade orsaker till frånvaron, men också uppmärksamma andra orsaker. Elevhälsans utredning kan omfatta såväl skolrelaterade som andra orsaker. *Forskning och beprövad erfarenhet*⁶ pekar på att en elevs frånvaro kan bero på faktorer som är kopplade såväl till skolan som utanför skolan. För att kunna utreda och hitta fungerande lösningar för elever med hög frånvaro och komplex problematik måste det finnas en organisation för samverkan mellan skola, socialtjänst och barn- och ungdomspsykiatri. Samverkan med eleven och elevens vårdnadshavare är också av stor betydelse.

Inom bedömningsområdet granskas kvaliteten i det utredande och åtgärdande arbetet samt resultaten av insatta åtgärder på individnivå. Granskningen omfattar även skolans samverkan med elever och vårdnadshavare. Vidare granskas samarbetet mellan elevhälsans personal och lärarna samt om det finns en fungerande samverkan mellan elevhälsa, socialtjänst och hälso- och sjukvård.

Skolans utredande och åtgärdande arbete

Rektorerna och lärarna vid Hallägraskolan har skapat gemensamma rutiner för kontinuerlig frånvarorapportering och utarbetat en handlingsplan som anger skolans riktlinjer vid elevers skolfrånvaro samt rutiner vid sen ankomst. Som tidigare nämnts följs inte denna handlingsplan i detalj av alla lärare. Lärarintervjuerna visar att lärarna agerar på olika sätt när elever är frånvarande. Lärarna upplever dock att de skyndsamt kontaktar hemmet. När frånvaron påverkar resultaten kopplas elevhälsoteamet in. Intervjun med elevhälsoteamet visar att elevhälsoteamets personal, främst kuratorn och skolsköterskan, tidigt blir vidtalade vid upprepad frånvaro. Det förekommer ofta att elevhälsan bollar tillbaka till arbetslaget att närmre kartlägga och analysera situationen för den enskilda eleven. Kartläggning görs vilka ämnen och lektioner som eleven uteblivit från. Därefter tar elevhälsoteamet upp elevens situation för vidare

⁴ Skollag (2010:800)

⁵ Skolverket (2012). *Skolverkets allmänna råd. Arbetet med att främja närvaro och att uppmärksamma, utreda och åtgärda frånvaro i skolan.*

⁶ Se referenslista

analys, eventuellt kallas till en så kallad elevvårdskonferens. Om elevhälsoteamet och rektorerna anser att de inte riktigt når fram med ändamålsenliga åtgärder inom skolan och gör bedömningen att situationen kräver stöd från andra aktörer görs en så kallad orosanmälan till socialtjänsten eller så tas kontakt med den centrala elevhälsan och barn- och ungdomspsykiatrin. Områdeschefen i skolområde Norr informeras om en elev har långvarig frånvaro. Lärarna uppger i intervjun att samverkan med socialtjänsten överlag fungerar väl men att samverkan med barn och ungdomspsykiatrin kan förbättras. Elevhälsans personal anser att barn- och ungdomspsykiatrins sjukvårdsperspektiv emellanåt står i motsättning till skolperspektivet. Elevhälsan vid skolan anser att en bättre samverkan behövs kring mål och anpassningar i skolan. Det är inte alltid som skola och Barn- och ungdomspsykiatri är överens om vilka åtgärder som är ändamålsenliga. Elevhälsans personal menar också att återkopplingen från socialtjänsten i de fall en orosanmälan är gjord, är otillräcklig. Elevhälsans personal anser att socialtjänstens sekretess ofta hindrar en god kommunikation mellan myndigheten och skolan.

Skolans rektorer har till Skolinspektionen redovisat graden av ogiltig frånvaro på skolan. Skolan har i nuläget 380 elever i 18 klasser och det är cirka fem-sex elever som rektorerna bedömer har hög ogiltig frånvaro. Skolan redovisar också några elever som under de senaste två månaderna haft viss ströfrånvaro.

Halmstads kommun har utarbetat två dokument avseende åtgärdsprogram "Rutin för åtgärdsprogram" och "Stödmaterial för åtgärdsprogram".

Hallägraskolans personal har arbetat ingående med dessa stöddokument. Likväl behöver skolan ytterligare utveckla sitt arbete med åtgärdsprogram. I en del av de åtgärdsprogram som Skolinspektionen tagit del av för elever med hög frånvaro anges inte tydliga delmål, vilka mål eller kunskapskrav eleven har svårt att nå och vilka konkreta åtgärder som behöver vidtas för att nå delmålen. I stället blir åtgärdsprogrammen av mer generell karaktär där elevens behov anges som behovet att arbeta i en liten grupp och de kortsiktiga målen beskrivs som att arbeta med eller satsa på ämnena svenska, matematik, engelska och SO. Lärarna uppger att uppföljningarna av åtgärdsprogrammen kan variera och att åtgärder oftast är koncentrerade till ämnena svenska, matematik och engelska. I granskningen framgår också att lärare gör kartläggningar av schemat tillsammans med elever med frånvaro, där man kommer fram till vilka lektioner som eleven upplever fungerar bra respektive mindre bra. Denna kartläggning tillsammans med eleven och vilka slutsatser man kan dra utifrån dessa beskrivs dock inte i några åtgärdsprogram.

Skolinspektionen bedömer

Ett väsentligt redskap för skolan är åtgärdsprogrammet. Enligt Skolverkets allmänna råd⁷ för arbete med åtgärdsprogram behöver åtgärdsprogrammen innehålla tydliga konkreta åtgärder som skolan kan genomföra på relativt kort sikt för att ha god effekt. Målen som formuleras och åtgärder som planeras ska vara relevanta, realistiska, konkreta och möjliga att utvärdera. Åtgärdsprogrammet skall utarbetas utifrån en utredning av elevens behov. Det krävs i vissa fall en grundlig utredningsinsats där hela elevens skolsituation behöver kartläggas och analyseras. Detta kan behövas för elever som visar tydliga tecken på sviktande motivation och har upprepade eller lång frånvaro som kan påverka elevens prestationer i olika ämnen.

Hallägraskolan har överlag fungerande rutiner för att utreda, åtgärda och följa upp elevernas närvaro. För merparten av elever med frånvaro har åtgärdsprogram utarbetats. Uppföljning av elevers frånvaro görs och dokumenteras.

Hallägraskolan behöver dock ytterligare utveckla det utredande och åtgärdande arbetet genom att förbättra åtgärdsprogrammen så att de blir ett verktyg som har god effekt i arbetet med den enskilda eleven. Skolan behöver även se över sitt utredande arbete för elever med omfattande frånvaro så att det i åtgärdsprogrammen tydligare anges vilka åtgärder som kommer att vidtas för att minska frånvaron.

Skolan måste också fundera över vilka uppgifter som är lämpliga att föra in i åtgärdsprogrammet. Enligt Skolverkets allmänna råd⁸ finns det skäl att skilja skolans utredning från åtgärdsprogrammet för att minimera risken att integritetskänsliga uppgifter om eleven sprids.

Samverkan med barn- och ungdomspsykiatri behöver utvecklas för att säkerställa att mål och anpassningar för elever med hög frånvaro förbättras.

Enligt Skolverkets allmänna råd för arbete med att främja närvaro och att uppmärksamma, utreda och åtgärda frånvaro i skolan, är en god samverkan med andra samhällsfunktioner och extern kompetens många gånger en förutsättning för ett framgångsrikt arbete för elever med omfattande frånvaro. Ett gemensamt ansvar är extra viktigt i relation till barn och unga som är utsatta eller riskerar att hamna i en utsatt situation.

⁷ Skolverket (2012). *Skolverkets allmänna råd. Arbetet med att främja närvaro och att uppmärksamma, utreda och åtgärda frånvaro i skolan*

⁸ Skolverket (2012). *Skolverkets allmänna råd. Arbetet med att främja närvaro och att uppmärksamma, utreda och åtgärda frånvaro i skolan*

Att följa upp kvaliteten i arbetet med att främja närvaro och åtgärda frånvaro

*Skollagen*⁹ anger att rektorn systematiskt och kontinuerligt ska planera, följa upp och utveckla utbildningen med inriktningen mot de mål som finns för utbildningen. Enligt *Skolverkets allmänna råd*¹⁰ bör skolans analys av frånvaron utgöra underlag för rektorns kvalitetsarbete. *Forskning och beprövad erfarenhet*¹¹ pekar på att ett systematiskt arbete med insamling av frånvarostatistik, analys och åtgärder för tidig upptäckt av elevers frånvaro har betydelse för att öka närvaron.

Inom bedömningsområdet granskas skolans kvalitetsarbete med fokus på att främja närvaro och åtgärda frånvaro. Granskningen omfattar skolans uppföljning av frånvaro, analyser och utvecklingsbehov.

Skolans kvalitetsarbete

Arbetet med att främja närvaro och motverka frånvaro ingår inte som en naturlig del i Hallägraskolans systematiska kvalitetsarbete. Någon sammanställning och uppföljning på skolnivå av frånvaron görs inte. Skolan gör utvärderingar och uppföljningar på olika nivåer, framförallt sker uppföljningen på individnivå genom individuella utvecklingsplaner, åtgärdsprogram, elevhälsomöten och mitt-termiskonferenser. Även åtgärdsprogrammen följs upp men som tidigare nämnts kan uppföljningarna i en del fall göras tätare. Utvärderingar i form av enkäter till elever och vårdnadshavare görs årligen.

Skolan har någon enstaka elev som är inskriven och får sin utbildning på ett HVB-hem¹². Enligt rektorerna följer skolan upp elever som fullgör skolplikten i annan verksamhet. Hemskolans rektor ansvarar för att informera förvaltningens resursenhet då elev placeras på HVB-hem.

Samarbetet mellan elevhälsans personal och lärarna har beskrivits tidigare i rapporten, och förefaller vara välfungerande. Någon utvärdering mellan elevhälsan och övrig personal sker dock inte, däremot görs en årlig utvärdering inom elevhälsoteamet där en bedömning sker av hur samarbetet kan utvecklas och effektiviseras. Det förekommer även att utvärderingar görs tillsammans

⁹ Skollag (2010:800)

¹⁰ Skolverket (2012). *Skolverkets allmänna råd. Arbetet med att främja närvaro och att uppmärksamma, utreda och åtgärda frånvaro i skolan.*

¹¹ Se referenslista

¹² Hem för vård eller boende

med ett arbetslag efter aktuella händelser som arbetslaget intensivt arbetat med.

Granskningen visar också att samarbetet med andra myndigheter och externa aktörer i syfte att analysera situationen för elever med omfattande frånvaro kan förbättras.

Enligt rektorerna informeras områdeschefen i skolområde Norr när det gäller elever med långvarig frånvaro.

Skolinspektionen bedömer

Enligt Skolverkets allmänna råd¹³ är det viktigt att rektorn har en samlad bild av frånvaron för att kunna göra en analys av skolans arbete med frånvaro.

Skolinspektionen bedömer att arbetet med att främja närvaro och motverka frånvaro behöver ingå i skolans systematiska kvalitetsarbete.

Skolan behöver också följa upp samarbetet med andra myndigheter och övriga externa aktörer i syfte att analysera hur samverkan kan förbättras.

Syfte och frågeställningar

Det övergripande syftet med granskningen är att bidra till att skolor och huvudmän i större utsträckning vidtar ändamålsenliga åtgärder för att elever ska fullfölja sin utbildning och därmed att barns rätt till utbildning bättre tillgodoses. Därtill kan granskningen bidra till att tydliggöra olika kvaliteter i arbetet med att elever ska fullfölja sin utbildning. För de huvudmän och skolor som granskas förväntas granskningen mer omedelbart leda till att:

- Huvudmannen uppmärksammas på det ansvar den har för att säkerställa alla elevers rätt till utbildning.
- Skolans arbete med att främja närvaro och åtgärda frånvaro förbättras.

Granskningen omfattar grundskolans årskurser 6–9 och utgår från följande frågeställning:

¹³ Skolverket (2012). *Skolverkets allmänna råd. Arbetet med att främja närvaro och att uppmärksamma, utreda och åtgärda frånvaro i skolan*

Genomförs utredningar och vidtas tidiga åtgärder av sådan kvalitet att eleverna kan genomföra sin utbildning?

Fokus i granskningen är huvudmannens och skolans främjande, utredande och åtgärdande arbete.

Metod och material

För att få en så god bild som möjligt av hur skolan arbetar med granskningens frågeställningar har intervjuer genomförts på såväl skol- som huvudmannanivå. Då projektets frågeställningar innebär att komplexa frågor ska besvaras har intervjuer valts som central informationskälla. Utöver intervjuer har granskningen utgått från dokument.

Intervjuer har genomförts med företrädare för kommunen, huvudmän för fristående skolor, rektorer, elevhälsopersonal, lärare och elever. Intervjuer med elever har huvudsakligen gett information om skolans främjande och förebyggande arbete. Övriga intervjuer har utöver dessa områden gett information om skolans utredande och åtgärdande arbete samt kvalitetsarbetet.

Inför granskningsbesöken har dokument samlats in från både skolor och huvudmän. Insamlade dokument, bl.a. åtgärdsprogram samt kommunens och skolornas redogörelser för arbetet med elever med hög frånvaro, har gett information till granskningen. Dokumenten har även utgjort underlag för fördjupande frågor vid intervjuerna.

Referenslista

Urval av centrala referenser

Fostvedt U., Nilsson Å och Pettersson A. (2011). *Gr Dropouts, kartläggningsrapport* http://grdropouts.se/sites/default/files/kartlaggningsrapport_DO.pdf

Jönsson, Annelis (1990). *Skolk – en forskningsresumé*. Skolöverstyrelsen. Metarapport nummer 1.

Skolinspektionen (2009). *Varannan i mål*. Rapport 2009:1.

Skolinspektionen (2011). *Skolpliktsbevakning 40–2010:268*.

Skollagen (2012:800). 2 kap. Huvudmän och ansvarsfördelning, 3 kap. Barns och elevers utveckling mot målen, 4 kap. Kvalitet och inflytande, 5 kap. Trygghet och studiero 7 kap. Skolplikt och rätt till utbildning.

Skolverket (2012). *Skolverkets allmänna råd. Arbetet med att främja närvaro och att uppmärksamma, utreda och åtgärda frånvaro i skolan.*

Skolverket (2008). *Rätten till utbildning. Om elever som inte går i skolan. Rapport 309.*

Skolverket (2010). *Skolfrånvaro och vägen tillbaka. Långvarig ogiltig frånvaro i grundskolan ur elevens, skolans och förvaltningens perspektiv. Rapport 341.*

Statens offentliga utredningar 2010:64 (2010). *Se de tidiga tecknen – forskare reflekterar över sju berättelser från förskola och skola. Delbetänkande av Utredningen om översyn av skolans arbete med utsatta barn.*

Sveriges kommuner och landsting (2012). *Barnen i fokus. Exempel på förutsättningar för ett framgångsrikt stöd till barn och unga.*